

Paoro Oosa Simiyame

Ko'korintio

Iyoteparia

Teepotari

1 Kúira. Paoro neeea, Riosi e'rarie Eesusie weratiame, Apoe Riosie Weratiamee. Neeea Timoteo iyotetekao, i'ka iyojura iyotesa uhjurenania, Koorintio mochikameopua tiopachi, yooma Aakaya weewarachiami mochikameopua tiameo, yooma wa'ami mochikameopua, Riosie piipatetiamo. ²Neeea taamo Noonoo Riosio, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo iikachio, ta'iria mochijera kiajerenania.

Paoro kokosa tiiame aiwaka yasitoa

³Apoe Eesusi Noonora Riosio, taamo Paamira Weerakameopua, kaawe e'rewa chaachapapuamepua pu'kao, apoekopua taamoo, taamo tesiwe e'reka kaawe erapatesiameo. ⁴Riosia, taamo kaawe erapatesiamepua, itapiti taamo a'chitiame aiwasiamopua. Wa'a tiachipa teemeai, wa'achitia kaawe erapatesimeripua tiame, aaata itapiti aiwaka mochitoameopua. ⁵Teemea, Riosie Weratiamechi paparapa, aiwame teemea. Taamoo, Riosie Weratiame aiwaria tamochi pochiwisisiamechitia, wa'achitia Eesusichi machenamepua taamo kaawe erapatesiwaai, puuu wa'api Eesusi kaawe erapatesiwaai, wahjachi Eesusichi paparamechi inisiamepua tiameo, yooma ihta kokosa aiwaniamechiopua. ⁶Wa'a teesoo puuu a'chitiame taamo aiwariaa, aamo kaawe erapatesipuaichio puuua, pu'ka aamo Eesuswichio aamo aiwaopua, aamo iika yachapasimichiopua amochio. Pukaechi tiameo, pukae kaawe erapasiwae anachasimeri eemea, ihtaoi aamo kokosa tiiame aiwasiao, wa'achitia taamooi, kokosa tiiame aiwasiamechitia. ⁷Aamo oowe erakona teemea, ki sewina erapamerikopua Eesusichio, tísia aiwaiopua pu'kawichioo, tamochitia

aiwaiopua pu'kawichioo, pu'ka wa'api taamo kaawe erapatesiwae, kaawe erapatesipuame eemeai, Eesusi taamo ki'yae.

⁸Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, ki wa'atia aamo itipijerani teemea ki nane'rekao, pu'ka itapiti tísia taamo aiwariaopua, Aasia weeechi ohjoiopua. Tahpitika iikame teeme wa'ao, itapiti maapori tiame, oowera mukime iikame teemea wa'ao, teemea taamoo, ahkasi ki ahjameri maayaipua, kiisi anachai teemeapa wa'asio. ⁹Wa'asa iika teemea wa'ao, mukiwachi uhjurawatiameka erakoai teemeapa. Wa'a taamo ahjakame puuyariaa, Riosi apoe iintokamepua, ki teeme. Wa'a pepenipakame teemea, Riosiche taamo newipatemiao, ki taamo wa'api u'warie, Riosikamera ihsiamepua, ahkasi wahjipakameoi oijenatiamepua. ¹⁰Apoe iintokamepua taamo newipatekaopua, pu'ka taamo wahjipamia teereriachio. Puuua, ki nu'uti taamo eeyowachi ma'chipakamepua. Teemea pukachio, te'ta oowe e'rewa enepakamepua, yooma taamo maapori teeretoachio, Apoe Eesusi taamo ma'chipasimerikopao. ¹¹Aamoo aamo napawitiachio, senepi Riosichi aamo papasoopua taamowichio, epeche enema eeme cheriwema ki'yameopua Riosichio, Riosio taamoo, tísia kaawe iintorio tuuopua.

Paoro aatia tiiachipa ki simiyopa Koorintio muuwari

¹²Teemea tamochio kaawe erakoamepua, taamoo kihta a'chi tiame taamo nokario erakoamekapa, kihtaoipua ki ka'karumao, ki kaawe tiame inataniameo, epeche wa'a aamo mochikachi ohjaoi, tísia suwepori nokiwachio. Nape yooma puuu wa'a taamo kaawe te'teretoriaa, apoe Riosichi eenakame puuua, ki taamoechi wa'api. ¹³Taamo iyotiaa, ki wihtuki puuua taamo nokisiao. Kaawe enemii eemea taamo pichikesaa. ¹⁴Aaata wa'a ki oowe e'riame enesaapua pehjio, tamochi oowe e'repaka ahjachi erapasaapua, kaawe enemiipua. Wa'a ikisaa eemea, ki nu'uti kaawe e'remeripua taamoo, i'ka taamo amochi nokayaopua. Teemeai, tísia kaawe erakomapua, Eesusi eenechi eenoipua ahka taawechio, aamoopua tiameo, Eesusichi paparariopa.

¹⁵Wa'a tiame taamo nokaya oowe e'repameri erapakaopua, oosa wa'a u'matosimo o'raninia, wa'a aamo mochikachi, wa'atiaopua oosa epeche pepenipamichiopua no'o masitiao. Maseronia siinyaio, eenechi no'raonia, eenechi asisimo o'rainia aamo mochikachi, wa'atiaopua, oosa enemichiopua no'oo, wa'ami no'o u'matoachiopua masiteka, neipaopua waikao, no'o ku'imichiopua aamoo, Uurea weeechi simiwachiwichoopua. ¹⁶Wa'a tiame inataka neeee, Maseronia simiyaio, aamo mochikachi asisika tetewisinariapa. Maseronia no'rashaapua, eenechi wa'ami u'matoka tetewinariapa. Aamo mochikachi o'iniao, Uurea weeechi siminarekamenia, aamo

no'o ku'iwaeopua ku'inariae. ¹⁷Ihji aamo no'o ne'nemia inatariaa, kaawe inatasa eratiamepua. Ki aaata chaachapameka tiiame ihjia, itapiti cheesaopua, ikanati sewina cheesiamechitiaopua eenechio.

¹⁸Taamo aamo masiteniameoi Eesusichi simiyameo, ki sewina chaachapasiamame teemea, piiripi tiame cheesesaa piiripi tiiame puuua, ki eenechi sewina cheesiamepua, pu'ka Riosichi simiyame taamo masitiao, taamo masitiao Riosichi eenamekopua. Taamo Noono Riosia ahpo chhiao, kiisiki eenechi sewina chhiamepua. ¹⁹No'o Timoteo ahjama nayewaturiaa Siriwano ahjamaopua tiameo, yooma taamo masiteria Riosi Taanarachi simiyameopua, Riosie Weratiame Eesusi tewaniamechito, ki teesa pichiwari puuua. Ki taamo ehpe masiteriao, meereo eenechi sewina chaachapasikame teemea. ²⁰Riosi yooma ihta taamowichio iintomo tuuyaa, Eesusichi iiintoamepua ahpo Taanachi. Pukaepa teemea, Apoe Riosi ihsiamekopua Eesusichio, Eesusichi taamo paparao, ahjachi erakoame teemea, kihta seeweka. Wa'a erakoka, cheriwema ki'yame teemea Riosio. ²¹Riosia, apoe ihsiamepua taamoo, apochi kaawe teeretekao, ahpo Taana Eesusichi paparameopua. Apoepua tiameo, taamoo, ahpo ijnuwa uuyameo ahpowichio. ²²Apoe ihsiamepua tiameo, taamo iikachi yahchakao ahpo iinuwataro, tamochi erateka ahpo Riosiwarieopua, ahpokamera ijnuwarakopua taamoo. Ihji wa'a taamo eratewaa, Riosi Riosiwaripua, taamo nuutekia Riosiopua, o'ichari ki'yaa.

²³Eenechi inatepaka eenechi aamo mochikachi enamia, Riosi nane'renapua no'oo, ki te'ta aamo terinariapa, ki eenechi eenariopua wa'ao. ²⁴Ki aamo paamiratuamechitia eratoame neeee. Ohso kaawe aamochitia, Riosichi tekipaname e'rake neeee, oowera wa'a eenakamenia aamo mochikachio, epeche kaawe erakomichiopua Eesusichio.

2 Pukachipa ki siimo orapakania wa'a aamo mochikachio, ki taamo iiyana erapuapuawichiopua iikachio. ²Wa'a mahka eenaka iiyana eratesaania aamoo, ki aaata no'o kaawe erapatemerikopua no'oo, eemechekopua no'o kaawe erapatiaame, no'oo iiyana erapasoopua. ³Pukaepa wa'a cheeka iyotekamenia pukachi iyojurachio, wa'a asisaapa, ki iiyana erapanariapa eenechio yuuwesika, eemeo, ohso kaawe no'o kaawe eratemeroipua. Neeee aamoo, oowe e'rakania, kaawe e'raka aamo ahpo katewemiaopua, aamo a'chi tiiame iiyana eraporitiiapua, wa'a ikitioopua, neeeeai kaawe erapanariapa. ⁴Ki nu'uti iiyana e'rapa wa'a tiiame aamo iyotekania pu'ka oosa iyoterichio, ahkasi naarakaoi iyotekamenia pu'kao. Ki aamo iiyana erakomichio aamo iyotekania pu'kao, ohso kaawe pukachi iyoterichio, no'o te'ta aamo nakiyakamera, tetewimichio iyotekamenia wa'ao, no'o chhiao.

Paoroo ahpo na'arekame cheriweria

⁵ Aaata puuu iiyana iintokamea, ki no'oche iiyana eratekamepua, yooma aamo iiyana erapatekamepua tiameo. Neeea teesa tiame chaaninia pu'kao, ki tahpitika tiiame aamo erapuapuawichiopua pu'kao. ⁶ Puuu yomarika aaata ki kaawe iintorio wenejiriaopua, soparani puuuapa, aamo aiwateka yahchao. ⁷ Epeche kaawepua cheriwetiaa, kaawe erapatetiaopua tiameo, ki te'ta pehtiamē yuuwesimichiopua pu'kao. Kaawe enemiipua pu'ka pehtiao, puhjetiaopua cheriwetia, ohso kaawe naewetia kaawepua kaawe e'reka, kaawe erapamichiopua pu'kao, ki a'chi ikimichiopua ahpo iikachio, yuuwesikaopua te'ta. ⁸ Pu'kao, ki kaawe iintorioipua pu'kao, nakiwameko tuuyegeraninia pu'kao. ⁹ Pu'ka wa'a tiiame aamo iyotekameainia, aamoo no'o cheeriachitia katewetariarepua e'rakaopua, wa'a aamo a'chi te'tereriaopua. ¹⁰ Aamo cheriwesoopua pu'kao, no'oeoi cheriwetiamē itipiamepua. Aaataoi aamo cheriwesiao, cheriwetiamē itipitemeripua no'oeoi, Eesusi Riosie Weratiame tetewachio. Wa'a iintosima neeeea, kaawe te'tereka mochitomichiopua Eesusichio, ta'iria mochitowa. ¹¹ Wa'a taamo te'teresoopua riaorósia, ka'chi iika na'ara ihsimeripua tamochio.

Paoro Torowa tewaniachi ki ta'iria yasaria

¹² Torowa muuwarichi no'o asisoopua, kihta eina teeeriapua wa'ao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o masitiachio. ¹³ Naatiche yuuwesika yasakania wa'ao, ki tewakapa Tiitoo, no'o Riosichi pooniwao. Wa'ao neeeea: "U'matona neeeapa", cheesache u'matokania wa'a o'iniao, Maseronia weechiamio.

Riosie Weratiamee newitowa

¹⁴ Wa'a e'raka kahtiaichenia wa'ao yuuwesikao, ki tewakapa wa'a Tiitoo, ki piineri no'o kahtio erapakaopua wa'ao, Riosi no'o ahjama kahtiamē erapakania, itapiti seewajuyame ejekayamechitia noochi. Riosia, ihta taamo aioioopua, taamo newitoka ma'chipasiamepua taamoo, tamochi enatesika ahpo peenajuyao, yomachi ti'tijoechionua ahpo peenajuyao, yomachi yasipasimichiopua tiameo ti'tijoerichio, ahkaoi taamo ohjoiopua. ¹⁵ Teemepua, pu'ka Riosie Weratiame seewachitia peenajjuwa i'toamea, aaatachi e'wamekopua pu'kao, Riosichi e'enatetiaopua. Pu'ka peenajjuwae Eesusichi e'enatetiamē, Riosie cheriwetia piipatesiamepua pu'kao, tatakoririao. Ki peenia e'raka saayamea pu'ka Riosie Weratiame peenajjuwao, wa'api itipiamepua ahpo tatakoriwachio, ki piipatetiapa puuua Riosie. ¹⁶ Aaata Riosie Weratiame peeniakame pu'serekamea, Riosie piipatetiameaapua, puuua mukukaipua i'ka ahjarichio, piirechi

weemera ahjarichi ahjameripua. Nape puuu ki pu'serekamea Riosie Weratiame peeniajuwao, ki Riosie piipatetiamea, i'ka weechi ahjari mukusaapua, ki oosa ahjameripua eenechio, piiachi weemera ahjarichiopua. Puuu poanachi mochimeripua ki Riosi ahjama, wahjipakameka teeremeripua Riosichio. Nape i'ka Riosichi tehkichio, jaatanakamera ohjoarepua, i'ka Riosichi tehki te'ta kiapuame tiiameraa, tisiwa iyoriwaemeopua? ¹⁷Ki'tepua aaataai wahjachia, ki iyorka tetewamekapapua i'ka Riosichi tehkio, kiisi kaaweruma inataka nokisiamepua, toomichiche inataka masitiame, ahpo se'wi masitiao toomichi nehjapa. Nape teemea kaaweruma inataka nokisiamepua i'ka Riosi tuuyewario, iyorka teetoka i'ka kaaweruma tuuyewario, te'ta Riosie taamo nuureniachitia, te'ta Eesusi Riosie Weratiame, seekarewarachitia.

Weemera kategewari tuuyetowa

3 Nape teemea Riosie uhjuratiameko taamo chaachapaa, ki taamokamera epeche weruma tiiame tetewipuawichio, chaachapamepua. Taamo chaachapaa ki weechi ti'tijoe nuuretiamepua. Pukaepa ki nakiyame teemea ihta iyosi iyotetiameo, ahkaoi taamo asiyachio kaawe e'raka asipupuawichioo, wa'aoi aamo mochikachioi; aamoe taamo kiapuameoi, sewinachi taamo siimpamiawichioo. ²Taamo ahkaoi kaawe uuka tetewimeria, eeme wa'apiua Koorintio mochikame, yoomachi nane'reniamekopa, Riosi amochi iintoriaopua aamo Eesusichi papararioopua. ³Aamo Eesusichi paparariopaa, taamo Eesusichi simiyame aachin teeka pichikeria, Riosie Weratiame wa'api aamo i'ikarachi iyotekapua ahpo kaaweruma ihsiao. Puuu aamochi kaaweruma iintoriaa, itapiti iyosichi iyotetiamechitia tiiamepua. Pukaepa teemea pukae ahkaoi taamo ajasiachiamio, pukae nayewatusimapua, aachin teeka aamo Riosie Weratiamechi papariamekoopua. Wa'a tiiame taamo nayewatuka nokisiamekopao, kaawe tetewisipuame teeme ti'tijoerieo.

⁴Wa'a tiiamepua tiao nape te'ta tamochi iintokamea, te'ta te'pa kahtiamera puuu, te'ta Apoe Riosi. Pukaepa teeme Eesusie ajawatiamea, Riosichi paparamepua, Apoe Riosi iintoriopua amochio, ahpo Taanaeo, yooma taamowichioo kaawe iintokaopua.

⁵Teeme Eesusie ajawatiamea, kihta nokayame teemea te'ta Riosichitiao, teemea oowera Riosi tehkiwache nokisiameopua. Ki Riosi ihsiwa tamochi teetosoopua ku'ikao, ki te'ta kaawe teetomii teemea, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, ti'tijoeekachiami i'tokao.

⁶Apoe iintokamepua tiameo, i'ka Riosi tuuyewari yahchakaopua, weemera te'terewa yorakeka mochitopuawichioopua, apochikamera kaawe te'teretokao, ki ahpo ehkoriami te'teretopuame,

yahchariachitia. Ihji weemera teerewaa, Riosi Riosiwari yasipaniamepua tamochio, Riosi Taanarachi pichiketioopa tuuyewarirao. Piire oochetiame nuurari te'terepua teereriaa, taamo wahjiparichi ihpapaniame teereriaipua, ki ahsepari iyoritiaapua, pu'ka nuurario ka'chi iika yorame tiiamekopa ahsepario. Nape ihji weemera Riosichi te'terewaa, weemera ahjari taamo kianiamepua ahkasi ki wahjamesi, Riosi Taanarachi taamo paparatioopa. Apoe Riosia ahpo Taanachi paparatioopua, tamochi yahchamepua ahpo Riosiwario.

⁷Moiseo Sinai kaawichi ihsiae o'inia tekikoipua, Riosi nuurari u'pakaopua ti'tijoerwichioo, ti'tijoeria pu'kao, kiisi ne'neme erakorepua nanarichio, tisia utewaeme tajitopa nanarichio. Nape Moisea wa'a teetoka tekiaiopua, puuu nanarichi tisia tajitoaa, saipatorepua. Puuu Riosi nuurari Moise kiaretiaa tisia majapori tiiame cheeka kiaretiamepua, tisia Riosi utewarieme tiiame, ki nu'nunti ki ku'kuita te'teoka chiiame, ki e'wetiaapua pu'ka ahpo tisiwa iyoriwa nuurario, wahjipaniamee kokosamerikoopua. ⁸Nape puuu nuuraria tisia eeyowa tiiame kiatiamekaiopua Riosieo, kihtakaitepua taamo Riosi Riosiwarie taamo tisia kaaweruma tuuyewari taamo iikachi nayewiao, pu'kao pirenataka ne'neniaoopua, epeche ki nu'uti tisiwa peenia tiiame Riosiwari taamo iikachi nayewiaa.^a ⁹Puuu ehkoriami Riosi nuurari taamo ki e'wetiaapua taamo Riosi kokosarichi ihpapamea, tahpitika cheeka tisia maapori tiiame kiatiamepua; nape ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewari nayewiaa, epeche tisiwa tahpitika tiiame peenia tiiamepua, ki ehkoriami nuurari Riosie tisia eeyowaeme chanitiamechitiaopua, i'ka ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewario, taamo nehpupamekopua taamo Riosi kokosarichi wichipuameo, taamo Riosi Taanara papasoopua, pu'ka tuuyewari tamochi uusoopua. ¹⁰Pu'ka oochetiame nuurari tisia eeyowa tiiame ne'newachio, kihtakaite puuu eeyowaa, Riosi te'ta kaaweruma tuuyewari te'ta tisia tahpitika peenia tiiariwa ne'nepatiao. ¹¹Puuu ehkoriami nuurari Moise Riosie kiatamea, ki tehpewichio eratiame eneriamepua Riosieo, pukaepa ki tehpesi nateyamechitia teererepua. Nape ihji weemera ahjari Riosi taamo kilya ahpo Taana Eesusichi papararichio, ki wahjamesi e'ramerapua.

¹²Pukaepa teemea pu'ka weemera ahjari ki wahjamesi enemerikoopua, yomatiame ahjachi e'rarie nayewatiamepua, te'ta ma'chiame nayewatuka, ti'tijoeopua ooweruopua tiámé, ahkaoi

---

^a **3:8** Puuu ehkoriami nuurari nokiwao, ki ahsepakamekapa teemea pu'ka nuurari e'wekao, Riosia pu'ka nuurarichio, taamo poana tetewikame puuua ki ahpo ahjama, aaata ahpowichioo, mukukamechitia. Nape taamo ahpo Riosiwari taamo ki'yaeopua ahpo Taana Eesusichi paparakopao, apochi taamo uuyamepua, ki wahjamesi ahjaka mochimichiopua, ahpo ahjamao.

taamo asisiachiamio. ¹³Teemea, ki Moiseka te'teretoamepua, Moiseo ahpo to'pekamechitiaopua nanarichio, ki tetewipuawichiopua apochio, Riosi tisiwarirao ahpo nanarichi teteiwameo, saipachisi. Teemea i'ka tisia tisiwari Riosi ka'kaweruma tuuyewario, kihta tamochi to'penaka nayewatusiamepua ti'tijoerio, pu'ka ti'tijoerio teemea, weemera ki wahjimatesi ahjari iinuejeramekapapua pu'kao, pu'kao Riosichi itanesoopua. ¹⁴Ti'tijoeria ki pahteka tetewirepua Moisechi tetewitiameopua Riosi iyoriwa tisiwariopua, pu'ka saipao, ihtana ikiwamekoopua. Riosi nuurari Moise kiaretiaa, oowera ti'tijoeri na'ara iintotiamē tetewipuawichio enerepua. Aaataoi ki cheriwiame Riosia tatakoririao, Riosi nuurari e'wekache mochitoniamēeo. Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'api erakoka mochitoamepua, pu'ka oochetiamē nuurari e'weka mochitoamea. Wa'a tiiame inataka mochitoapa puuua, Riosi nuurarichi simiyameo, itapitie to'peniamekatepua inatarichio. Pu'ka inatarichi eina tiiame puhjeniamea, te'ta Riosie Weratiame iintoria ahpowichio, te'ta pahtetiache wichima puuua. ¹⁵Ahkasi ehpiamioi wa'api te'teriamepua, ki pahtekao, pu'ka Riosi nuurarichi simiyameo. ¹⁶Nape aaata te'ta ne'nepasaapua Riosi chia ahpo Taanachi simiyameo, te'ta pahteka tetewikamepua, ihtanawichio ki'yariopua Riosia, ahpo nuurario. ¹⁷Puuu taamo Noono tewekachi kahtiamea, Apoe Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi pahtemichioopua. Pukaepa aaattachioi apochi pakimichio reesisetiaapua, puuu Riosi Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi to'piao, puhjekao. ¹⁸Pukae puhjetiapa teemea taamo inatarichi to'piao, epeche ma'chiame teerepame teemea ti'tijoerichio, te'ta kaaweruma ihsiaopua Riosiopua, pu'kawichioo. Wa'a te'terekamea Riosi Riosiwarieo, enepatesikaopua, epeche epecheche Eesusika te'teriame, enepame teemea. Puuu wa'a tiiame taamo enepatiamea, Apoe te'ta te'pa kahtiame taamo Noono ihsiamepua, Apokamera te'ta Riosiwari.

4 Pukaepa Apoe te'ta Riosiwari tamochi yasitopao, ki nahsinapame teemea i'ka tehkichio, apoe taamo teetotiamekopapua i'ka tehkichio. ²Itapiti aaata wihuepuao, toakame teemea pu'kaopua, yooma ihta Riosichi simiyame ki noriwi nokisiamekapapua pu'kao, kihta e'rakaopua, noriwi yoranarewao. Teemea Riosi chia pichiwario, ma'chiame apoe cheeriachitia teetoame teemea, tuuyepasika Riosi ne'nialiopua, ti'tijoeriopua tiame tetewachio. ³Aaata tukapame tetewame enesoo i'ka Riosi tuuyewari taamo nayewatuao, wahjiparichi uumpameri puuua, te'ta kominarichi te'teretoamekapa puuua wekaparichi. ⁴Puuu ti'tijoeria kiisi pichikenariapa Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, i'wa weeechi riosirewa Satanasia, ki ma'chiretiamepua inatarichio, kiisi pahteka tetewimichiopua Eesusichi simiyame taamo nayewatuao,

Eesusio, Riosi wa' api nanarirakoioo. Wa'a teereniapapua puichio, kiisi Eesusichi tetewame puuua, Riosi nanarirao. ⁵Teemea ki taamo weruma e'repuawichio nayewatuamepua, oowera Riosichewichio yooraka mochitoame teemea, aamoo te'ta taamo pahtemichiopua, te'ta taamo Paamira Riosie Weratiameo, apoekopua te'ta Riosio, apoe te'ta Riosi, te'pa tewekachi kahtiamē taamo Noono. ⁶Puuu wa'api Riosi naayachiopua cheekame: "Uutapasa tukapachio", puuu wa'api wa'a cheekame tamochi tajayamepua pahtewario, taamoopua Riosia, Eesusichi tetewitekaopua ahpo nanarirao, ahpoo aachin tiamekopua.

Eesusichiche paparaka mochitoniamē

⁷Pu'ka tísia nateyame Eesusichi simiyame pahtewariopua, tamochi i'toame teemea, i'ka weerewa sikori kahsimerika tiiamechi. Teemea i'ka weerewa kahsime tiiamechio, tísia aiwaka nokisiame teemea Eesusichi simiyame nayewatukao. Nape teemea pu'ka aiwarichio, ma'chiame tetewame teemea, Riosi ihsiamekopua tamochi utewatekao, te'ta anachaka nokisimichioopua. ⁸Nape a'chi tiame aiwari anachaka mochitoapua, ki yuumpaniame teemea kahsinakao, Riosie ku'iniapa utewariraeo. Seenekachio, ka'chi ikime erakoai teemea, kiisi so'mipamepua, Riosie ku'isiwapa taamo erakoao, nape kiisi sewina erapame teemea, taamoo, kaawe teeka puuyamiaopua. ⁹Tísia na'ara yorasiwaapua, ki taamo ooyepiko erakosiamē teemea, nane'riamekapa teemea Riosio, taamo ahjama inisiamekopua. Teemea ahkasi puipatiaai nanaarameeo, Riosi ahpo utewarie taamo werisitesiamepua, senepi taamo wa'a ikitioipua. ¹⁰Teemea Eesusi inatakaopua, ahkasi mukiwachisi aiwarioopua taamowichioo, ka'chi erakoka nokisiame teemea taamo aiwao, tísia teetonariapa teemea, pu'ka weemera ahjari tamochi tiao, wahjachi tuuyenarewaopua tiameo, apoe Eesusi taamo ki'yario. ¹¹Teemea, pe'yachi Eesusiwichioo eepi meripuame ikisiameapua, kihta ka'chi erasiame teeme pu'kao, wa'a teeka tamochi tetewitetiapapua wahjachio, apoe Eesusi weemera ahjario, tamochi yasitoamekopua pu'kao, ahkasi ki wahjamesiopua, taamo mukukoipua i'wa weeechio. ¹²Wa'a tiiachio, taamo eepi wahjipame teetowachi teetoipua, Eesusichi simiyame aamo nayewatukao, eeme Eesusichi paparasiamē, Riosie kiasiniamepua weemera ahjario, ki seenampasi ahjapuameopua.

¹³Ehkoriami aaataa cheerepua: "Ahjachi paparapa, naewakania." Wa'achitia teemeai, Eesusichi chaniwame pichikekapa, pu'ka nayewatusiamē teemea taamo asiyachio. ¹⁴Pu'ka nokisiame teemea, pichiwa eenechi taamo ahjamerikopua, erakoapa, wa'achitia Eesusichitia, eenechi oijenatiachitia, Riosieo. Eenechi taamo ahjatesaopua, yooma taamo aamo ahjamapua tiameo, Riosi

tetewachi ajapuatepuachiopua. ¹⁵Yooma Riosi ihsiaa, yooma taamo nokisiaapua tiameo, aamowichio kaawe teerewawichiopua, yooma wahjachichioopua tiame Eesusichi paparasiameo, Riosichio, epeche epecheche weeka enemichiopua, Riosichi cheriwema ki'yameopua, ki nu'uti kaaweruma iintorioopua ahpowichioo.

¹⁶Pukachi wa'a tiiachipa teemea, anachaka nokisiame teemea, i'ka tehkichio. Teemea, epeche epecheche oochetupai aampamio, yooreminao teemea taamo iikachio, epeche epecheche weemera enepasiamepua. ¹⁷Pukaepa ehpe taamo aiwaka te'teretoao, kihtakaitepua, pu'ka epeche nateyame weemera ahjarichio, taamo mochitomerichiopua ki wahjamesi. ¹⁸Wa'a teeremerichiopua teemea, i'ka weeechi taamo pusie tetewaopua, ki tehpe e'rakekopua pu'kao, kihtachitia tetewame teemea pu'kao, te'ta Riosi taamo kiamerichiopua, pu'ka taamo kiamiao, ki tamoe tetewamekoopua pehjio.

5 I'ka weeechi weerewaa, weeechi taamo kariwaka tiiame puuua, kiisi tehpe e'rame. I'ka karichi mukisaapa teemea, weemera weerewachi akipamepua teemea, tewekachi weerewachi. Puuu weerewaa, taamo kariwa weerewa enemeripua, apoe te'ta Riosi taamo kiameri, ki weeechi weerewachitia. Ihji weerewa kaaria, ki ku'witapisi e'rame enemeru puuua, ki wahjamesi. ²Teemea i'ka weeechi mochikaiopua pehjio, ki ahjame e'raka mochitoame teemea pehjio, te'ta taamo kariwachi mochinariapaopua tewekachio, te'ta tehpe e'rame weerewachiopua, tewekachi weerewaeniamopua. ³Teemea, tewekachi weerewao, tisiwa iinuenariame teemea. I'wa weeechi mukisaapa teemea, taamo iikara apecusaapa teemea, kihta weerewaeka apecumeri teemea. Wa'a ikisaapa teemea iikaraa, poiyame itipimeri teemea pehjio ki weerewaeme, kihta wisasori chuhchamechitia tamochio, ahkasi taamoo, weemera weerewa uuyachisi. ⁴Pu'ka weerewa weemerachi inatakaopua, tahpitika erakoame teemea pu'ka puuyekao pehji, kái waapisi iwikao chaachapaka: "Ai puuua, yaapiti enesaa kaawe enemiipua." Wa'a erakoame teemea, i'ka karichi weeechi weerewaeniamechi puuyeka mochitokao, yaapi erakoka pu'ka weemera weerewa karichi mochitonariapa. Puuu yaapi eraniameo, ki ikanati taamo mukinario chaachapame teemea, i'ka weerewa oochetiame toakao, nape teemea tisia weemera weerewa mochinariamepua. Taamo weemera weerewachi mochipatioopa, taamo weerewa wahjipaniameo, ki wahjipaniame enepamepua. ⁵Riosia naayachi o'iniao, pukeri enepatiaipua tijoeo, ahjari ki wahjame kiamo o'raka iintoriaipua, ki wahjame ahjari teeremichiopua ti'tijoerio. Riosia ahpo Riosiwaro, pukachi inataka taamochi yahchamepua pu'kao. Puuu Riosiwaria, Riosi pichiwatamepua, taamo weemera ahjari kiamiaopua, ki wahjamesi.

⁶Pukaepa teemea Riosichi paparamepua, pichiwa taamo kiamerikopapua, pu'ka ki wahjiamo ahjariopua, tamochi inatariaopua. Nape i'ka weerewachi mochikaapa pehji, pu'ka puuyeka te'tereniamepua, yooma Riosichi pichikeka paparamea. ⁷Teeme Riosichi te'teretoamea, itapiti ki ikiya puuyeka mochitoame teemea pehji, pu'ka iintomeri puuyetoka Riosichi paparame teemea. Pu'kaopua teemea, mehka ihtoriachi, ne'netoka mochitoapapua, ki ehpechi simiyame. ⁸Riosi iintomia puuyekao, i'ka weerewachi mochitoao pehji, kaawe erakona teeme erakoao, nape epeche kaawe eneriaipua toitiaa i'ka weerewao, te'ta Paamira kahtiachi mochipuawichiopua wa'asi. ⁹Nape teemea pehgio, utewaeme kaawe teerenareka mochitomeripua, kaawe erateka Eesusiopua Apoe Paamirao, ahkaoi ohjoaio, mehka taamo ta'pechi ohjoaio, ki mehka ohjoaio, taamo petechio. ¹⁰Wa'a te'teremerri teemea, kaawe eratekao Eesusio, taamoo, Riosie Weratiamechi e'namerikapa, apoe ne'niachi ajapamia, pu'ka Eesusio, itapiti taamo kiamerikopua, yooma ihta taamo noonowiriawichioo, ka'karumaoi, ki ka'karumaoi.

Ta'iria mochitopua tuuyewari

¹¹Nane'riame teemea, taamo Paamira Eesusio, ki nu'unti iyoriniamekopapua pu'kao, pukaepa teemea Eesusichi simiyameo, te'ta iyoriwa masitiamepua ti'tijoeo ooweruopua tiame, Eesusichi oowe erapatekaopua. Riosia nane'renapua taamoo, i'ka taamo oowe erapatewa nokayao, kaaweruma taamo erakoka nokayo, ki taamo weruma erakoka, Riosi tehkiwachi nokayapao. Pu'ka erakosaa eemea, kaawe enemiipua. ¹²Ki taamo wa'api kaawe nayewaka chaachapani teemea pu'kao, aamoe aamokamera, kaaweruma taamo tetewachi, chaachapajerani teemea. Wa'a te'teresaa eeme, kaawe taamo nehpupaka nayewama eemea, ki kaaweruma e'raka taamo nokayame chaachapamioopua. ¹³Nape pe'yachi wa'a chaachapamapua, taamo rooroikame teewakao, ki rooroikameoi, te'ta taamo nokisiaa, Riosi tehkiwarapua, Riosiwichio nokiwa, eemewichioo, kaawe teeremeripua. ¹⁴Teemea tisia kaawe e'raka nokisiame i'ka tehkichio, Riosie Weratiameo, ki nu'unti iintoriakopua taamowichioo, taamoo ki teesa nakiriopua tiameo. I'ka Riosie Weratiameo, taamo mukimia mukukame enesoo, pu'ka ahjama mukukamekate teemeai. ¹⁵Yooma teeme ahjachi wahjipakameka teeresaa, ki taamoechewichio piineri nokisimeri teemea, taamowichio mukukamerachiwichio te'teremerri teemeai, apoeopua tiameo, taamowichio kiамиапа weemera ahjario, oijenakamepua. ¹⁶Pukaepa teemea ehpeo, nane'riapa teeme iintuameko weemera ahjaniameo, aaataoi ti'tijoeopua nateyame tetewame teemea, Riosiwichioo, ki aaata piirechi wahjachitiao, taamo wahjipasao, kihta iintumeriko erakoamechitiaeopua. Pukerio teemeai, ke'chu oijenoi Eesusio, wa'a erakoameai teemeai, pu'ka mukisoo ki

eenechi ahjameri maaewao. Nape ehpeo nane'riame teemea pu'kao, iintuamekopua eenechi ahjaniameo, Eesusio eenechi ahjakopa.

¹⁷Pukaepa aaata Riosie Weratiamechi enepakamea, weemera ahjari kiapuame puuu Riosieo. Puuu oochetiamer ahharia, u'matokamepua wa'asi; weemera ahjarikamera, yasitoamepua ehpeo.

¹⁸Yooma i'ka ikiniameo, Apoe Riosikamera ihsiamepua, yooma aaata ahpo Taanachi paparameopua Eesusichio, ta'iria mochitomichiopua apochio, kihta kokosapuame Riosieo. Taamoo Riosia pu'kawichio taamo ajawakamepua, ti'tijoeri ku'ipuawichiopua apochi ta'iria mochitomichiopua, puhjepuawichiopua pu'kao, Riosie kokosapua tiiao. ¹⁹Waikao Riosia, ahpo Taanachi paparakameo, cheriwesiamepua, tatakoriria puhjekao, wa'a inisika puipakame Riosia, ahpo apochi eina teereriaopua. Taamoo, pu'kawichio ki'yamepua tehkio. ²⁰Teemea, Riosie Weratiame utewaeme chiaa aamo u'yepakame teemea. Pukaepa teemea Eesusi cheeriachitia, utewa chaachapame teemea, apoe Eesusie eee chiaame aamo uhjurekapua: Toimitapua pu'ka ki kaawe aamo nokayao, ohso kaawe aamo cheriwepua itanemetiapua Riosio, aamo puhjemichiopua aamo kokosapua, ta'iria mochitopuawichio Riosichio, kihta kokosapuame te'tereka Riosieo. ²¹Apoe Riosie Weratiamea, kihta iintokamepua ki kaawerumao, nape Riosia pukachi, taamo piipatekamepua tatakorirao, pu'ka taamo tatakoriwao, Eesusikamera te'ta tatakoririamechitia. Riosia, wa'a iintokamepua Eesusichio, taamoo, te'ta piipakame tetewinariapa, Eesusichitao, te'ta piiparieme.

6 Pu'ka Riosi wa'a iintoria nayewatuame teemea. Pukaepa teemea, Riosi chiaa ku'ika chaachapakao, utewaeme aamo chaachapani teemea, ki wehchi ipanurakaopua, i'ka Riosi chiaao. ²Riosia ehkoriami Isaia iyoteriachio, cheeriaipua:

Aamo cheriwewa itayoio, aamo inamukamenia;

aamo tatakorri kokosari newipari itayoio,

aamo inamukamenia.

Ehpeoi Riosia, pu'ka newipari aamo kianariamepua, yooma aamo tatakoririawichio kokosapuameo, newipateka. Pu'ka newipari inatapuapua Riosichio.

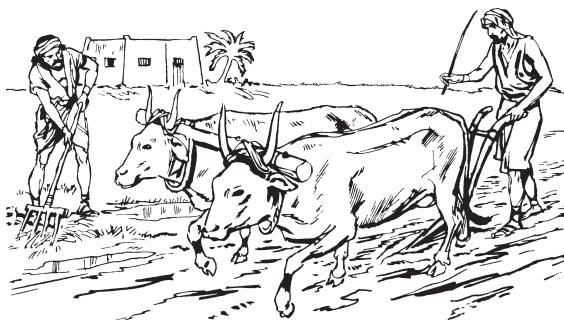
³Teemea pu'ka tehki taamo teetoao, kaaweruma te'teretoka nokisiame teemea, ka'karuma inatapuawichiopua Riosichi taamo nokayao, kihta eerina teewetoka ti'tijoechoiopua, Eesusichi paparapuaméo. ⁴Wa'a te'teretoame teemea, ahkaoi taamo asiyachio. Teemea taamo asiyachiamio, ka'karuma Riosi ku'iwarichitia te'teretonariamepua. Teemea wa'a teetokao, tisia taamo na'arewa anachatoka te'teretoamepua; tisia taamo a'chi ikiya anachatoka; tisia taamo ka'chi ikime e'ra, aiwatoka; yooma ihta tisia maaporichi tiiameo, anachatoka; ⁵naatichitia tiame anachaka, taamo wepiwa; taamo karichi

yeetepawa anachasika; muuwaeme tamochi nasioio anachatoka; tísia resipaka tekipanaio, anachasika; kiisi kochika ma'chirepasiniame, anachatoka; tísia toore aiwari, anachasika. Wa'a tiiame aiwasiamē teemea, senepi taawechio; pu'ka yooma taamo aiwariae te'ta utewaeme taamo nokisiwa Riosi tetewiteka. ⁶ Yooma pu'ka wa'a tiiame aiwarieo taamo ka'karuma taamo tetewiwatiame teemea, Riosi te'ta seekaerewachitia nokiwa. Pu'ka taamo Riosi seekaerewachitiae, i'ka eetiamē taamo tetewitiame teeméa: kihta ki piipariwa ikotuwa nokisika; ki yaapi e'rewae aaatao, aaata ki te'ta machiyame pehjio, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewarichio; kaawe yoraniame aaata; Riosi Riosiware tamochi yahchamechitia taamo tetewitewa; kaaweruma nakiwaeme ti'tijoeri; ⁷ naatichitia tiame, pichiwa tiiiae taamo nayewae; Riosi utewari tamochi kahtiamē tetewitewae; taamo utewaeme nehpusiwaeopua, taamo Riosichi paparao; ⁸ naatimē tiame, kaawe nayewaniaio, ki kaawe nayewaniaio, wa'api te'teretowae teemea, kaawe e'rewaeo; aaataoi ki kaaweruma taamo wenejioopua, kaawerumaoi taamo chaachapaoio, wa'api te'teretoka kaawe e'raka tetewiniamē; taamo ki pichiwa chaachapame tewaniaio, tísia aiwasiaio; ⁹ wa'a ikisao tiameo, ki taamo machiyamechitia teteiwa aiwaniamē; amori mukuyamesi toitiae, werisisiwa; mukiwachisi kokosatiae, oijenasika; ¹⁰ teemea tiameo tísia yuuwesiaio, Riosie kaawe erapatesiniame teemea; teemea i'wa weeechi ti'tijoerio, kihta paarasatiamekaio, teemea Riosieo ki ookapi tísia paarasatiamepuia; teemea kihta iinuekaio i'wa weeechio, teemea Riosichio tísia paarasatiamekaitepuia.

¹¹ Teemea aamoo, taamo iikachi machenamee kaawe e'reka nayewekamepuia. ¹² Taamoo yomatiame taamo kaawe e'rarie aamo chaanekoio, eemea tamochio, ki wa'achi erakoamepuia. ¹³ Aamo wa'a te'tiopao, no'o tatana tuuyemechitia, chaaninia aamoo, aamoo teemea, aamo iikachi machenamee, taamo tísia kaawe e'riameko tuusoo, tísia kaawe erakomii teemea.

Riosi ahjame tiopara teemea

¹⁴ Neeea ehpeo poponiwa pipiniwa tiameo, Riosichi te'terepuia aamo nayewemania, ihtana te'terepuamekoopua. Ka'te pirena te'tere eemea ki Riosichi paparame ahjamaopua, kiisi kaawe

Ihta animari yoomuamea, ki pirena maakuraniamepuia ki ahpochitia animari ahjamao. (6:14)

te'teriameopua, Riosichio. Wa'a te'teresaa eemea, ooka animari yoomuwame ki wa'achi ahpo te'teriameka te'teremapua. Aaata Riosi te'ta teeretonariamea, ¿aatia ahpo pirenatutapua, ki Riosi te'teretonariame ahjamao? Uutapachi oyamea, ¿aachin teeka ta'iria yasitolaria, tukapachi oyame ahjamao? ¹⁵ ¿Wa'achi erakotarekosa ahpo kaawe erakowaopua, Riosie Weratiamea, Satanasi ahpo seepurawa ahjamao, Weeriari tewaniáme? ¿Ihtanachi ahpo wa'achi te'tiamepua, Eesusichi paparamea, ki Eesusichi paparamechitiao? ¹⁶ ¿Ihtatia kaawe teereta ri'riosi netetiamae, Riosi tiopachio? ¿Ki nane'reka mochikame eemea aamoo, te'ta Riosi ahjamekamera tioparakoo? ¹⁷Riosia cheerepuaz tiameo:

Puuyasa eemea wa'ao; poanatusa eeme pukachio;
 ka'te noonote eemea wa'ao,
 ihtaoi aamoo, ki kaaweruma iintapamechio,
¹⁸ pu'ka no'o tuuya ikisoo,
 kaawe uuka aamo tetewimania waikao.
 Aamo Noonochitia teeremania waikao,
 eemea, no'o tatanachitia te'teremapua,
 wa'a chiiame apoe Paamiraa,
 yooma ihta itapitichi utewaemea.

7 Wa'a taamo iintomo tuuyopa Riosio, pu'kakamera inatakao, toitia kaawepua yooma ihta ki ka'karuma nokiwameo, yomatiame epeche epecheche taamo piipasika, taamo weerekachio yooreminao ma'chiopua tiame, yooma tamochio ki kaaweruma tiia. Taamo Noono iyoriwao kaawe neesetoka mochitotia kaawepua, weruma iyoripuapua naaju, taamo Noonochi tewekachi kahtiameopua.

Koorintio mochikame Riosichi enepaniame

²Eemea taamo nokisiao, kaaweruma taamo tetewijeranipua, taamoo kihta na'ara nokisikamekopua, aaataoi. Aaataoi ki wisikuame teemea, taamo masitiaeopua. Aaataoi kihta u'yekame teemea wisikuekao. ³I'ka no'o chiaa neeee, kihta nekaka aamo chaaniame neeee, ohsotia neeee, tisia aamo nakiyapa aamo kaaweruma tuuyeka chiiamenia. Teemea aamowichioo, ahkasi mukiwachisi maapori tiiachioi nokisikamepua. ⁴Neeee, oisa e'riamepua amochio, aamo kaawe te'teretopa Riosichio. Neeee wa'a e'rapao, weeka itapiti ki kaawe tiiame simyoiopua i'wao, tahpitika e'ramenia aamo kaawe e'rakao, aamo kaawe te'teretoame inamukapao, Riosichio.

⁵Pukeri ajasisaapua teeme i'wa Maseroniao, tisia taamo na'araniame natepakame teemea i'wao, yomachi i'wa Maseroniao, ahkasioi, kiisi ta'iria taamo resiputiapua, na'arakao. Ma'chi

tamochiopua na'araai aiwatiapua, yooremina, majawi seewewa.

⁶Nape Riosia, yuuwesirichi wichikame kaawe erapatiamekapao, taamo kaawe erapatekapua Tiito asiraeo. ⁷Nape ki Tiito asiraechet'e'ta kaawe erapakamenia, epeche tísia kaawe erapakamenia, Tiito aamo erakoa no'o u'yepariawichio, tísia no'o tetewinario chaachaparia, aamoopua no'owichioo, tísia yuuwesirio tuuyopua no'oo, weeka itapiti no'o aiwaka yasitoaopua i'wao.

⁸Ehpeo neeee, pu'ka tapanarami aamo uhjureria iyojurao, aamo ki kaawe eratekainia ku'itatio, kaawe no'o iintorio e'raninia pu'kao. ⁹Ehpeonia kaawe e'raninia noochio, pu'ka uhjurariae, aamo yuuwesiteriai ku'itatio, kaaweruma machenariopa aamo ki kaaweruma te'tereriaa. Puuu aamo yuuwesiteriaopua ku'itatio, kaawechupena no'o kaawe erakonapua, pu'ka aamo ki kaawe nokarioipua, toinarepaka, iiyana e'repakaopua ki kaawe nokiwao. Wa'a tiiame nakiyame Riosia. ¹⁰Riosie ikiwa yuuwesiwa, taamo ki kaawe ihsika yasario eraniamepua, Riosie taamo cheriwejera eraniamepua, kiisi ta'iria kahtiapa ahpoo, ki kaawe iintoriao. Riosia wa'a e'rameopua, cheriwiamepua pu'kao, ahkasi ki wahjamesipiipatekaopua pu'ka tatakorirao. Nape aaataa aaata ihtaoi ki kaaweruma yoorakapua pu'kao, ahpo ki kaaweruma iintoria nane'retiamechi yuuwesiamea, Riosichi cheriwema itakaiopua, kiisi cheriwepuamepua Riosie, nane'riamekapapua Riosie, wistuka ahpo cheriwepua itayamekopua Riosichio. Puuu aaata wa'a tiiamea, kiisi Riosi ahjama yasimeripua, seena aampasio, mukukame tiiapa Riosiwichioo. ¹¹Ai, ¿tetewaru eemea aamoo e'wesoopua Riosio, tísia kaawe iintoriopua amochio? Puuu wa'a aamo ikiriaa, Riosi e'wekapa aamo toinareka ki kaaweruma, kaawe ikitiamopua Riosie, puuu tísia aamo yaapi e'rarriaa. ¿Ki tísia iinyatiame tetewikapa ki kaawe nokiwa wa'a ikitiamopua Riosie? ¿Ki Riosichi tísia iyorinariapa toitiamewichio ki kaawe nokiwao, Riosia tísia kaawe iintorepua amochio? Wa'a tiame aamo inatakopa Riosia, aamo cheriwerepua, yooma aamo ki kaawe iintoriao, puhjeka. ¹²Neeea pukeri simiyame aamowichio iyotepariaa, ki pu'ka te'ta iinyatiame suwepori iintotiamekaipua aamo eenechi inatepamichioopua wa'a aamo tiopawachio, ohsa kaawe puuua, taamo tesiba e'reria inatapamichiokakai puuua, taamo aamo katewewa iyoteri uhjurerioiopua iyojurachio. ¹³Pukaepa wa'a te'tereka mochitoripa tamochio, tisiwa kaawe erakoame teemea amochio.

Teemea tiameo, tísia kaawe erakonapua, Tiitoopua tiame wa'achitia amochio, tísia kaawe e'reka kahtiamekopa i'wao, tísia kaawe e'reka inatepamepua, aamo tísia kaawe yooraka yasiteriopa aamo mochikachi ahjama kahtioio. ¹⁴Ke'chu wa'a te'terenioio, tísia aamo kaawe nayewakamekainia Tiitoo, ehpeonia pichiwa wa'a

tiiame machinariopao, ki nu'uti kaawe e'ramenia noochio, kihta suuwe erapariamekapa no'o wa'a cheeriao. ¹⁵Tiitoa, tísia kaawe e'ranipua tiameo, pu'ka no'o aamo chaaneka iyoteka uhjureriaopua, kaawe e'raka aamo uuriopua pu'kao, ahpoo, weruma kaawe yooraka tetewitiapapua wa'ao, wa'a aamo mochikachi asikoiopua. ¹⁶Neeeai tísia kaawe e'ranipua amochio, aamo kaawe te'teretopa wa'asio, aamoe wa'api te'teretomiao.

Tesiwatia ijinuekai weeka ihkoretiamē

8 Ehpeo aamo Koorintio tiopachi mochikameo, aamo tuuyenarenia, achini teetoriokamekopua Riosio, Maseronia weeechiami mochikamechiopua ti'tiopachio. ²Aapoeo tísia aiwaka mochitoamekaipua, kiisi weeka tomiwaeka mochikaio, pu'ka Eerusareni Riosie Weratiamechi paparameo, tísia kaawe e'raka ku'inarekamepua, ihtawichiooipua nakiwiamewichiooiopua toomi. ³Nane'riamenia Maseronia Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ahkasi ahpo ku'imetiachisi, ku'iriamekoopua ahpo kaawe erakoariachisi. ⁴Aapoeo, aapoe wa'api yaapi no'o chaachapakamepua ahpooi reesisepuaichiopua ku'inareka ku'ipuawichioopua, pu'ka Eerusareni mochikame ahpochitia Eesusichi paparamewichioo. ⁵Nape Maseronia ti'tiopachiami mochikamea, ehpe noonoikamepua ki maaeriachitia taamoo; puuu aapoea Riosichi paparame eenepasaapapua, tísia taamo ku'ikame puuua, te'ta Riosi Riosiwari ahpo erateriachitiao. ⁶Waikao aamo Koorintio mochikameo, wa'a uhjuramo o'ra teeme Tiitoo, i'noramichiopua aamo ku'iriao, Tiito wa'a kahtioi o'inetiameopua na'poakao. ⁷Eemea, Riosie Weratiamechio, kaawe te'teretoamepua wa'asio, aamo wahjachi nayewiaopua tiameo, pepeneka nayewiamepua pu'kao, Eesusichi simiyame aamo nane'reka mochikaopua, taamooipua kaawe uuka tetewamepua. Wa'a te'tiapa eemea, kaaweruma erakoka kajupuapua pu'ka ku'iwa aamo na'poao.

⁸Ki aamo nuureka chiamenia chiao, nape kaawe erakoka aamo kuuwepame tetewinarenia, aamo ku'inario, aamo o'ineriachitia wa'achitia. ⁹Nane'riame teemea pu'kao, tewekachio tísia paarasatiaio, kihta iinuemechitia i'wa weeechi eenakamekopua, taamoo, ahpo paarasarichi te'teretamia, taamoo weemera ahjari ki'yakaopua, ahpo ahjama mochipuameopua, ki wahjiamesi.

¹⁰Ihpi ki'yao, eemekamerakaipua pahcha ku'imio erapakamea Eerusareni mochikameo, tísia tooremuka mochikamekopa Eesusichi paparameo. ¹¹Ehpeopua pu'ka ku'iwao, aamo ajasepa ku'yae, kaawe e'raka kajupuapua wa'asi, pu'ka aamoo, pukeri aamo o'ineriachitia. ¹²Riosiwichioo, te'ta kianarewakamera nateyamepua, kihta iinuekaio, paarasatiaio.

¹³Ihji taamo wahjachi ku'yaa, ki taamo tooremuka itipipuawichio puuua, ohso kaawe napati taamo Eesusichi mochitoame, teerepuawichiopua. ¹⁴Ehpeo eemea, iinuekapa ku'yamepua aamo wahjachio, nape meeriami ahkao, aamo wa'achi te'teresoopua tooremukao, aapoekamera aamo ku'imeripua tiameo. Wa'a te'teriame enesaa eeme, napati ahpo ku'yame enemapua, ¹⁵Ehkoriами Iyoterichi chiiachitia: “Weeka i'ipakamea, ki u'matoame soparatiaitepua; ki weeka i'ipakameai, ki toorewika itipimerikaitepua.”

Tiito ahpo ahjama nokisiame tiame

¹⁶Cheriwema ki'yaninia Riosio, no'ochitia erateriopua Tiitoo, pu'ka ku'iwa aamo na'poakemerioopua, kaaweruma neesetoteka. ¹⁷Tiitoa, apoe wa'api siinarekapua wa'ao, pu'ka ku'iwa na'poaniameo, wa'achitia yaapi e'rapapua pu'kao tamochitia.

¹⁸Tiito ahjamao, wa'achi uhjurenna teemea piirechi Riosichi pooni, tisia machiwame ti'tiopachio, puuua tisia kaawe masitiame Riosi tuuyewario. ¹⁹Puuu wa'api uutiamepua tiameo, yooma ti'tiopachi mochikameea, taamo ahjama siimichiopua Eerusarenio uhjurarepua, pu'ka ku'iwa i'yetokao, taamo siimpoiopua. Puuu Eerusareni taamo i'toa ku'iwao, taamo Noono Riosi kaawe ihsiane tetewipuawichiopua, taamoopua tiameo, kaawe e'raka na'poariopua, taamo wa'api kaawe e'rachi. ²⁰Ihji yooma ti'tiopae uutiamea, taamo ahjama siimerikapua Eerusarenio, ki aaata taamo a'chi chaanemichiopua, i'ka ki ookapi toomi taamo i'tomeriopua, kaawe neesetokao. ²¹Wa'a teeka inatesimeri teemea, pu'ka ku'iwa neesetokao, wa'a teekao yooma ti'tijoeria taamoo, Riosi tetewachiopua tiameo, te'ta iyoriamechitia tetewimichiopua.

²²Aamo Koorintio mochikameo, Tiito ahjamao piirechi uhjuraninia tiameo, taamoo pu'kao, tisia pu'sereka tekipaname no'o tetewiria Riosi tehkiwachio, ehpeo epeche pu'serepakamepua Riosi tehkiwao, aamoopua, tisia kaaweruma teetoame inamukapa Riosichio. ²³Aaata Tiito oowe e'repuame iinatukesoo, oowe e'repuameko tuupuapua pu'kao, no'o ahjama tekipanamekopua aamowichioo. Wahjachi Riosichi poponiwa wa'a Tiito ahjama siimpameo, yoomahka ka'karumapua, Riosie Weratiame nayewatuame, ahkaoi tiopachiamopua. ²⁴Wa'a ajasisoopua pu'kao, pu'ka wa'a weruma ku'iwa na'poaniameopua, kuuwepapuapua pu'kao, i'ka Maseronia ti'tiopachiam i'enakameo, aamo tetewimichiopua pu'ka ku'iwao, pichiwa na'poatiamekopua pu'kao, yooma Eerusareni mochikame poponiwa pipiniwa tiameo, ku'ipuawichiowichiokoopua. Wa'a aamo noonowiriaopua tiameo, taamo aamo kaawe chaachapariaopua tiameo, pichiwa enemichiopua.

Riosichi poponiwakame pipiniwakame tiamewichio, toomi na'poaniame

9 Pu'ka toomi ku'iwa na'poapuamechi simiyameo, ki nakiyame eemeapa aamo tuuyepuameo, ²nane'riamenia aamoo, weekaeoi aamo tísia ku'inariamekopua. Neeea Maseroniami ohjoemeo, eepi chiamenia, eeme Aakaya weeechi mochikameo, ki'ya o'inia tísia aaata ku'inareka mochikamekopua, aamo wahjachi Riosichi paparameopua. Wa'a aamo erakoamekopua aamoo tísia ku'inarekao, wa'achi erapakamepua tiameo, wa'a Maseronia weechiami mochikameai. ³Ki wa'a siinariapa pehjio, pu'ka uhjurania wa'ao, pu'ka aamo ku'iwa na'poaopua, kajumichiopua wa'asi, pu'ka aamo ku'iwao, i'wa Maseronia mochikameo, no'o nayeweriaopua wa'asi. ⁴Ki siminarekamenia pehjio, ki suuwe erapuapuawichiopua aamoo, pu'ka ku'iwa na'poaniameopua, ki aamo kuuwepakame tewisoo. Wa'a tiiame no'o tewisoopua aamoo, tísia suuwe erapamii eemea. Puuu i'wa Maseronia o'inia no'o yeetoaai, wa'achi ijikimiipua, tísia suuwe erapakao, pu'ka aamo ku'iwa na'poao, kajukame tewipo tuuriopa. ⁵Pukaepa pu'ka poponiwa pahcha uhjuramo orapakane, aamo ku'ika kajutepuaichiopua, aamo ku'iwa na'poao, pu'ka weruma ku'iwa ihkokewao, kajutiamē manimichiopua wa'asi no'o asioio. Wa'a noonisaas ke'chu no'o asiyoio, aamo kaawe e'rachi noonowitiame enemapua, ki no'o aamo nuurewachi.

⁶Nane'reka mochimitia i'kao: Aaata ku'ichi echakamea, paikapi i'ipamerikatepua; weere echakamea, weeka i'ipamerika tiiamepua. ⁷Aaata ku'iwa ihkokiamēa, echayamekatepua. Paikapie ku'ikame enesaa, paikapi tooremuamewichio ahsepamapua ku'iriaa, weeka ku'iwa ihkokekamea, weeka tooremuamewichio ahsepameripua ku'iwaa. Yooma aaata ku'iwa ihkokenariamea, kehkisa ahpo ihkokenaria e'raria, ihkokepuapua; Riosia aamo ku'iwao, kaawe e'raka ihkokejeranipua. ⁸Apoe Riosia aaata tesija tiiame ku'yameo, ki nu'uti ku'imeripua pu'kao yooma ihta nakiwiaopua, epeche ku'yamepua tiameo, ahjae iinuepuawichiopua aaata tooremuame ku'ipuawichioopua, yooma ihta nakiwia tesija te'tereka mochitoao.

⁹Ehkoriами Iyoterichio chiiachitia:

Taamo Noonoa, yomachi echakamepua ahpo tesiwewao,
aaata ki apochi paparameopua pehjio,
pukae ku'ipuachiopua,
aaata pu'ka tesiwewa nakiyameopua,
apochi papapuawichioo,
aaata pu'ka Riosi tesiwewa uukameo,
ki wahjimatesi ahjameripua.

¹⁰Riosia, aaata echimichioo, Riosi ihsiamepua iimori ki'yakao, pu'ka echisaopua tísia paarasatemichiopua taakeriao, u'matoame

soparame aamo iinuemichiopua ko'kometio. Waikao puuu soparame u'matoame iinuemea, soparame iinuemichiopua ahjae ku'ipuao, aaata ahpo wahjachi tisia tooremuameo. ¹¹Puuu Riosie aamo nokisiriawichio ku'inarekao, Riosia amochio, epeche epecheche aamo ku'itenaremapua, aaataoipua, wa'a erapakaopua aamoo, Riosia aamo wa'a tiopao, epeche epecheche aamo kaawe teerepamapua apochio. Wa'a tiaopua eemea, i'ka aamo ku'iwa i'toaopua Eerusarenio, ki ookapi enemeripua, cheriwema Riosi kiameria. ¹²Wa'a teekao, pu'ka ku'iwa i'topuameo, ki kooameche i'toai teerepuawichio. ¹³Puuu aamo ku'iriaopua wahjawichioo, ma'chiame aamo tetewipamepua, te'ta Riosie Weratiamechi paparamekopua, aamoopua, Riosichikamera iyorika mochitoamekopua. Puuu Eerusareni pichikiameo wahjachiopua tiameo, aamo weruma ku'irae ku'itiamea, muuwaeme weruma cheriwema kiameripua Riosio, aamo Riosichi ka'karuma paparameo, aamo tisia kaawe noonowiriaopa. ¹⁴Puuu yooma aamo ku'iwa kiatamea tiameo, Riosi ahjama naewaiopua, tisia aamo kaawe e'reka nayewemapua Riosichio, Riosio tisia kaawe iintoriopua aamoeo. ¹⁵Taamo Noono Riosio, cheriwema kiataria naaju, yooma ihta taamowichio iintorioopua, yooma aachin teeka eenariawichioopua i'ka weeechiopua, Riosikai tamochi ti'tijoechi tijoetuka. Pu'ka iintoriao teemea, ahkasi kiisi ahsepari iinuemee teemea, aachin teeka taamo te'ta tisia cheriwema kiamiao, ahkasi ki nu'unti tiiame iintoriopaopua Riosio, taamowichioo.

Paoro Riosie weratiamekapa ahpo iintomia

10 Ehpe neeee, no'o nayewaniame chanimane. Aaata wa'a mochikamea, no'oo suuwe e'raka nayewame teewameopua, wa'a aamo mochikachi kahtiaiopua tiopachio, nape no'o iyoteka nayewachio, kiisi suuwe e'raka nayewamekata neeee, tisia utewaeme nayewamekata neeee. Nape ehpe neeee, Riosie Weratiamechitia aamo nayewemania, tesiba aamo e'reka nayewaka, kihta utewa yoojorawa cheeka. ²Puuu no'o wa'a chaachapamea, kaawe enemipiua wa'a no'o asisoo, ki no'o nekame tiiame no'o chaanesaa, seenekachio wa'a tiiame chaanetiaania, tahpitika yoojoramoinia chaanewaeo, pu'ka wa'a tiame nakiyame puuua. ³Nape teemea, ki wa'a chaachapaka katewiamepua, ki i'ka weeechi enamekopua taamo eratiaa. ⁴Teemea riaorosi utewarirao, Riosi Riosiwarie nehpupaka taamo newipuame teemea, Riosi pichiwarie nayewaka, ki i'ka weeechi kateweniachitia. ⁵Teemea pu'ka Riosi pichiwari te'ta kaawe teeremerie, puipame teemea taamo seepurawaopua, oowera ahpo ki waapisi inatame maayameopua, oowera maaewachiopua, yooma ihta Riosichi simiyameo, inatasaaapua. Yooma taamo ahjae nehpupasiwaa, Riosie Weratiame taamo masitiamechee, taamo nehpupanare teemea.

⁶Neeea wa'a asisaa, yooma kiatiamekapa na'poatiameo, aamo Riosi e'weka noonowiriao, yooma katewemania waikao, yooma ihta a'chi teereniameopua Riosichio, ki e'wewa.

⁷Aaata eemea, itapiti aampache tetewaka maayame eemea aaata tiiarao, ki aaata ahpo yooremina tiia tetewai. Aaataai te'ta ahpo Riosie Weratiamechi kaawe te'terio erakoamea, wa'achi taamo te'tereko erakoame enemeripiua. ⁸Neeea taamoo, te'ta Riosie Weratiamee ajawatiameko tuuyaio, kihta suuwe erapame neeea pu'ka cheekao, taamoo, aamo kaawe yoramiakamera ajawatiamekapa teemea, kihta Riosichi aamo eerina teeremichio uhjuratiame teemea, wepira makotoka aamo wewemerichitiaopua. ⁹Neeea no'o iyoterichio, ki aaata ahpo mamajochaniame, e'rejeraninia. ¹⁰Aaata wa'a chaachapamea, tisia no'o pehtiame nayewameko tuuyamea no'o iyoterichio, nape wa'a kahtiapao aamo ahjamao, kihta tahpitika chiiame tuuwamekoio, no'o nayewiaio kihta nateyameko tuuwaio, ¹¹nape wa'a enasaa neeea, amochitia teerema neeeai, tahpitika yoojorawa naewakao, ki maaeniae neeea. Puuu aaata wa'a chaachapamea nane'remetepua, no'o iyoterichi cheeriachitia, wa'api no'o teeremerikopua pu'ka ahjamao, no'o ahjama wa'a e'enakameo, wa'achi te'teremerikopua puai.

¹²Teemea ki wa'achi te'tiamepua, puuu ahpo wa'api kaawe nayewamechitiakoo. Puuua, epeche weruma enenariamepua ki piirechi te'teriachitia; puuu wa'a eraniamea, ki ijinatame nokayapua. ¹³Teemea ki wa'achi erakoamepua, aaata epeche weruma eraniameo, i'ka Riosiwichio tehkiwachiopua, Apoe Riosi ihsiriamekopua i'ka tehki taamo ki'yakaopua, ahkaoi taamo teetotekaopua, ahkasi aamo Koorintio mochikachiami i'yetokaopua, i'ka te'ta kaaweruma Riosi tuuyewariopua. ¹⁴Teemea taamo amochi e'enariaa, ki se'wi e'enakame teemea Riosi taamo teetojerachio, Riosikamera iiintokamepua eenechi wa'a u'pakao, pukeri o'inia pahcha simiyachi, wa'ami taamo u'poiopua, i'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame, nayewatuniameopua. ¹⁵Teemea piirechi tekipanariao, ki teeme nokario chaachapanariamepua. Ohso kaawe teemea, aamo muuwepakame enesoo Eesusichi paparameo, aamo ku'linariame teemea aamo waapiami sewinachiami waminakaopua, i'ka Riosie taamo teetoa Riosi te'ta kaaweruma tuuyewario, Eesusichi simiyame nayewatuniameopua, nape oowera ku'ikache. ¹⁶Wa'a aamo wa'a tiiame ku'isacheopua, epeche waanami siimpanariame teemea, i'ka Eesusichi simiyameopua newipatewa, nape sewinachi ki piirechi nayewaturiachi, ki raampata teeremichiopua aaata nayewaturiachiopua pahcha.

¹⁷Aaata werumatanariamea, Riosikamera werumatametepua, Riosio tisia iintoriopua ahpowichioo, ahpo Taana Eesusieo. ¹⁸Taamoe

wa'api kaawe iintorio tuuniamea, Riosiwichioo, kiisi nateyamepua; nape apoe Riosikamera taamo kaawe iintorio tuusoo, ki teesa nateyamekaitepua.

Eesusichi simiyame ki pichiwaka na'nayewatuame

11 Ehpeo, ehpeche ku'itapi no'o anachasaa kaawe enemii eemea, i'ka ki inatachitia iiweta no'o nayeoiopua. Nane'renania nane'ria, no'o anachaka keepuamekoo, nape ehpeche ku'itapioi, no'o anachaka keepupuapua. ²Neeea aamo wa'ina e'ramenia, aamo wa'api kaawerumawichio, aaata noonora ahpo maara ki aaata tijoe ahjama neewijerachitia pehji wa'inamechitia. Neeea aamoo, ka'karuma ne'netenariamenia Riosie Weratiameo, kihta a'chitiame ki kaawe te'teriame. ³Neeea aamoo wa'inamepua, aamo Eesusi Riosie Weratiamechi iyoriao, aamo sewina erapatepuame seewiapa. Neeea aamoo majawenania wiskueniameo, ehkoriами Satanasio, siinoiye wisikueriachitia ehkoriами Eewa tewaniameopua oowitiame; neeeaa aata wa'ao, Eesusichi simiyame masitiameo, se'wi teeka aamo masitio e'ramenia, kiisi pichiwaka chaachapame. ⁴Eemea wisikueeka mochitoniamopua, aaata wa'amahka enasoopua peenia cheeka masitekao, sewina tiame masitioipua ki no'o aamo masiteriachitia Eesusichi simiyameo, ikanati pichikiamekopua aaataoi peenia cheeka masitiopao. Eemea ikanati uuyamepua tiameo, se'wi masiteniameipua, ki Riosi Riosiwarichi simiyame. Eemea wa'achitia tiame ikanati uuyamepua, sewina teeka ahpo newipuapuameopua tatakorichio, ki taamo te'ta aamo masiteriachitia. ⁵Neeea pu'ka se'wi ma'masitiamechyo, ki no'o epeche nu'utiko e'ramenia, ohsotia neeeaa epeche no'o e'ramenia ki pu'ka te'te ahpo peenewarieme erakoachitia, te'ta Riosichi simiyameopua. ⁶Neeea, ki te'ta ye'kamejuarenia nayewakao, nape no'o Riosichi simiyame machiyao, te'ta penipakamenia. Eemea ma'chiame nane'riamepua pu'kao, taamoo a'chitiaoai machenasiriopua, ma'chiame aamo nayewesikao.

⁷¿Ki kaawe iintokamekosa neeeea, ki uunarekapa aamo no'o ihkokiao, Riosie newitoniamechi simiyame aamo mochikachi nayewatuaio? ¿Ki kaawe iintokamekosa neeeea, aamokamera epeche kaawe tetewika masitekapa yooma itapiti Eesusichi simiyameo, aamoo, epeche kaawe teetopamichiooiopua Riosichio? ⁸Neeea pirenachi ti'tiopachiami ko'kometikamerae, no'o ku'itiae aamo masitekamenia. ⁹Wa'a Koorintio ihsianinia masitekao, itapiti nakiyainia Riosichi tehkiwa teetopuawichioo, kihta aaata itanekamenia, Maseronia o'inia e'enakame poponiwa, ahpo kaawe e'rachi no'o ku'ikamepua, yooma ihta no'o nakiyaopua, i'ka tehkichi no'o teetoachio. Neeea, nooe no'o neesetokamepua, kihta itanariapa amochio, neeeaa no'o tiiao, wa'api teetomeripua. ¹⁰Neeea, puuu no'o wa'a teetomia yomachi Aakaya

wеееchi kihta itakao, te'ta pichiwapua, no'oo te'ta pichiwa Riosie Weratiamechi teetoachitia. ¹¹ ¿Aatia wa'a teeretotarenia, kihta ku'iwa itanesikao? ¿Ki aamo nakiyapa ki no'o ku'ljeramenia? Ki puuupua. Nane'riame Riosia no'oo, tísia aamo nakiyamekopua.

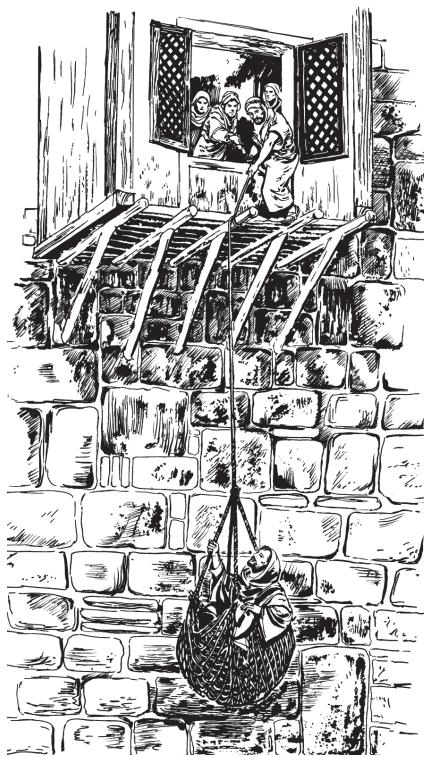
¹² Neeea no'o teetoao, wa'api teetonariame neeea, pu'ka taamochitia nokisiame erakoameopua Riosichio, ki ihta iiuemichiopua taamoo, ki kaawe nokayo tuukao, i'ka Riosichi masitiao, taamo toomitunario nokayo tuukao. ¹³ Wa'a nokayame ti'tijoea, ki pichiwari Riosiwichio tekipanamepua, wiskuamepua, ki pichiwa chaachapame. Puuu ti'tijoea, Riosie Weratiamee ahpo ajawatiameko erakoowiamepua. ¹⁴ Puuu wa'a te'tiaa, ki sewina nokayamepua Satanasi ihsiao, Satanasio, wa'a ihsiamekopua, tamochi enasaapua, kaawerumaka chiiamepua. ¹⁵ Satanasiwichio tekipanameai, ki sewinatiame nokayamepua Satanasichitiao. Puuua, Riosi ka'karuma chiia, masitiameka chaachapamepua. Nape kajuyachi taawechiopua, ahpo i'ya tewimapua, Riosi kokosarieo.

Paoro aiwa Apoe Eesusie weratiamechitia

¹⁶ Neeea, Riosie Weratiamee weratiamepua, kiisi aaata ki inatame neeea. Nape no'o ki inatame erakonioipua, anachaka no'o keepupuapua ku'witapioi, ki inatameka cheeka nayewachio. ¹⁷ Ihji no'o naewamiaa, oowera ki inatamechitia nayewamane pu'kao, Apoe no'o Paamira, ki wa'a cheemiipua. ¹⁸ Muuwaeme ahpo wa'api aiwamechitia, wa'achitia no'o aiwiameka cheema neeeai, nape oowera ki inatamechitia. ¹⁹ Eemea, ¡tísia machiyamekapao, aaataoi ki ijinatame pichikeka keepuame eemea!, ²⁰ ahkasioi tísia ki kaaweruma aamo masitioipua pu'kao, ahkasioi tiameo tísia yooreka keepuamepua pu'kao. Puuu wa'a nokayamea, ahpokamera utewachi natetepuawichio, tekipanamepua. Puuua ahkasi aamooiopua, weweka ichikokiamepua itapiti aamo iiuekao. Wa'a nokakaopua tiameo, tísia ujuwatiate nuuramepua, aamoo ahpo ijinuwachititia, tísia utewaeme nayewaka aamo nuuriamepua. ²¹ ¿Teemeai, wa'akosa te'teremepua, epeche kaawekosajoarepua naaju, pu'ka te'ta na'ara nokayamechitia? Ka'ipua.

Pu'ka wa'a nokayameo, ki suuwe e'rane enesoopua ahpo oisa e'rekao, wa'achi ki suuwe e'ranechitia nayewama neeeai, oowera ki inatamechitia. ²² Eureo ti'tijoeko chaachapasoo, ¿ki eureo neeeai? Isaeri ti'tijoeriko chaachapasoo, ¿ki isaeri neeeai? Aurani o'inia ti'tijoesirio chaachapasoo, ¿ki Auranichi eenakame neeeai, tijoetusiwachio? ²³ Puuua Riosie Weratiame nookiameko tuusoo, ¿ki epeche iintokamekosania Riosie Weratiamewichioo, no'o oijerameka chiiamekai? Nape ki no'o aiwiamenia, wa'a tiaiaio. Neeea, epeche tekipanamenia Eesusichio; karichioi, epeche yachatiamenia;

wepiwaoi, epeche wepitiamenia; ki ookapisa amori meritiai, ahjakamenia. ²⁴ Isaeri ti'tijoeo, marikisa simiyame wepitiamenia, ooka weerewachi wewepuameo, piiripi toiteka. ²⁵ Paisa simikameo, weruma kuhsie wepitiamenia; seenepi simikameopua tiameo, tehtee papaka tisia aiwatetiamenia; paisa maapori tiiachi no'o tetewikamenia pa'wechioi, pawekakera motasoopua, piwiteme ikitiamimeo, wa'a ikitioio, piie taawe piie tukawari anachamenia neerochio, pa'wechi; ²⁶ Neeea, eepi ahkaoi oikamenia, ki ookapi maapori tiiame aiwaka, i'ka eee tiiamechitia: aakichi paatewa maaporichi; ichikoamee maaporichi; no'o tetejimarichi maapori ikiwame; seesenu ti'tijoechioi maapori ikiniame; muuwari mochiwachi, maapori; ooruchiami oiwa maapori; pa'wechiami oiwa maapori; ki pichiwari poponiwachi maapori. ²⁷ Tisia utewaeme tekipanakamenia, seenekachiopua, kiisi kochika maapori tiiopa; neeea tisia toorewioi, machikamenia, paramuniao tisia aiwakamenia; eepi chorowaio, ki teeweka tekipanakamenia; tuurawioi tisia aiwakamenia; ki wisasoriekapao, tisia aiwakamenia.

*Paoroa sa'mikore yeewachipo
ma'chipaka newipatena, weruma
waarichi yahchaka. (11:33)*

²⁸ Wa'a ikiyainia tiameo, ti'tiopachiami Riosichi paparakameopua, tisia utewa e'rakamenia aachin, no'o neesetomiaopua pu'kao.
²⁹ ¿Aatanakosa epeche aiwakamepua, ki kajume tiameoipua tehkio, ki neeeché? ¿Aatanakamerapu epeche na'aretiameaa, aatanakamerapu epeche nekamutetiamepua ki neee? ³⁰ Yooma ihji no'o nayewariaa, aaata ki inatamechitia nayewario, kii ki inatamechitia tetewipuawichio cheekamenia, ki no'okamera epeche ye'kamechitia tetewipuawichiooi, e'raka nayewakamenia. No'okamera kaawe nayewaniachio nooeo, ki nooekamera epeche kaawe ye'kameko tuukamenia. Ohso kaawe neeea, Riosi noochi inisiameko e'ramania, noochi ye'katesikaopua no'o masitesiao.
³¹ I'ka no'o chhiao, yooma no'o tetewakame Riosia, te'ta

pichiwakopua pu'kao. Apoe Eesusi taamo Paamirakamera Noonoraa, apoekamerapua, te'ta kaawe nayewapuamea, ahkasi ki kajuyame taawechisi. ³² Seeneipi simikameo neeee, chapipuai newikamenia, nape ki no'o ye'karie. No'o Raamahko ihsioio, wa'a muuwarichi yawichia, Aareta tewaniame te'ta yawichie weratiamea, ahpo soontaroe no'o inatiaipua wa'a mochiwachi puuyaniachio, no'o chapisa karichi yachamichioopua. ³³ Nape aaata wa'a ko're sa'michi kariwaemea, weruma waarichi no'o yahchaka ma'chipakapua, sa'mi yeewachipo ma'chisio, wa'a iintoa wanamina no'o tekipukapua ma'chi. Wa'asa yooraka newipatetiania wa'ao. Puuu wa'a mochiwachi no'o ikitiamea, Riosikamera iintokamepua, ki nooe ye'karichikamera.

Itapiti teteitewa ne'netetiamen

12 Simitekaonia, no'o kaawe nayewaniachio, kihta kaawekoi no'o wa'api kaawe nayewaniameo, itapiti Riosie no'o tetewiteretia kochirewachi, nayewamane. ² Neeea k'il'yamio, oosa mariki aampa naao paaumpari i'toachiopa, ahkasi paika tiiachi tewekachi i'totiamekania, no'o weerewama i'totiamemeo ki nane'riamenia, ki no'o weerewama i'totiamemeo, pu'kao apoeche Riosikamera nane'riamepua pu'kao. ³ Nape pichiwa wa'a i'totiamenia, weerewamao ki weerewamaoi, ki nane'riamenia. Pu'kao, Riosiche nane'renapua. ⁴ Wa'a no'o i'totiachio, Riosi taamowichio kateweriachikapua, ki teesa peeniatame tiiachi, wa'ao inamukane itapiti naawesari, nape pu'ka naawesario ki aaata chaninuretiane. ⁵ Neeea, pu'ka kochirewachi no'o tetewariao, kaawe nayewamania, no'oo ki aaatakoio, Riosio wa'a ahpo tisia peeniatiwachi no'o i'toriopua; nape neeee, ki no'o kochirewachio, no'o ki ye'kameche uuka nayewamania. ⁶ Nape no'o wa'api kaaweruma nayewakainia, ki aaata ki inatamechitia nayewame enemiinia, no'o nayewaopua pichiwakopa. Nape ki no'o weruma uuka nayewamenia, ki aaata no'o werumachitia tetewijerapa.

⁷Pukaepa neeee, ki weruma no'o uumichiopua, pu'ka no'o kochirewachi tetewitetiameo, Satanasi reesisetiamenia, itapiti ki kaawe yorapuaichiopua no'oo, weerewachio. ⁸ Neeea no'o Paamirao, paisa simiyame itaniame neeeapa, i'ka no'o weerewachi aiwaka yasitoao, no'o puhjemichiopua, ⁹nape Apoe Eesusia senepi no'o itanioio, chaachaniamepua: "Neeea amochio soparame teewiamenia aamo ku'imiao, kihta eerina teeremichiopua, aamo noochi tekipanao; wa'a teekao amochi no'o tetewipuawichiopua, no'o te'ta utewario, a'chitiao ki eerina teetoka simitiamekopua no'o tehkiwao." ¹⁰ Wa'a teetoame enesoo no'o Paamirao noochi, kaawe e'raka teetoamenia, yooma ihta a'chi tiame tesiba ikiyao, naatichitia, no'o na'ara chaanewa, ka'chi ikime eraniame, yooma ihta a'chikoi yoraniamen

tísia aiwatekao, yooma ihta no'o tehki tiiame ikiwame. Yooma pu'ka aiwari no'o ikiyoipua, te'ta Apoe Paamira utewariraa, noochi enesiamepua ku'ipasika.

Paoro ki Eesusie weratiameko chaachapawa

¹¹ Neeea, ki inatameka chaaninia chhiao, nape eemepua ki no'o kaawe chaachapaka wa'a no'o chanitiamepua. Nape neeea ki nooe no'o kaawe nayewametepua, eemekamera puuua, no'o kaawe nayewame te'teriamea. No'oo ko'kihtakoio, neeea ki epeche nu'utikaitenia pu'ka te'ta ahpo Eesusie ajawatiamekoo, chaachapameo. ¹² Neeea eepi naaniatame inisikamenia noochio, no'oo pichiwa Riosie weratiamekoo, naati no'o iintoriachitiaopua: ki ku'itapisi no'o tekipanaka ihsia Eesusichio, amochiopua kaawe te'teremichiopua, Eesusie no'o kiasiwaopua, kokoriame yachapatesika ki maaenari peenia ihsixa. ¹³ Wahjachi tiopachiamio Riosichi paparakamea, aapoe ahpo wa'api kaawe erakowachi no'o ku'ikamepua, nape neeea aamoo, no'o ku'inarioio ki no'o ku'ijerakamenia, ki amochi petenariapa itapiti no'o tesiwatia ki no'o iiuekao. Neeea ki no'o ku'ijerariawichioo, no'o cheriwejeraninia. Neeea aamo tiopachi mochikameo, ki epeche wchimpita tetewamenia aamoo, wahjachi ti'itiopachi mochikamechio.

¹⁴ Ehpe aamo tuuyamenia, no'oo wa'a siimeri kahtiamekopua wa'asi, amori yooma katewesa. Ihji no'o wa'a simiyaa, paisa enemeripua wa'asi, neeea ki peterenariapa amochio, ki uunariamenia no'o ku'iwao, nookamera aamo ku'inariamepua, itapiti Riosichi simiyameeopua. Aaata tatanaraa, ki aapokamera i'yamepua ko'kometio, ahpo noonowichioo; noonorakamera ihsiamepua ahpo tatanawichioo, ko'kometi i'yanekao. ¹⁵ Pukaepa neeea aamo noonochitiao, neekamera resipanariamepua aamowichioo, ahkasioi mukiwachisio, kihta no'o ku'ijerapao. Nape epeche no'o ihsioio aamowichioo, ¿epeche no'o nakiyame enetare eemea?

¹⁶ Nape a'chitioi no'o eranioipua, kihta ku'iwa petereka yasitokamenia amochio. ¡Naakonakosaoi, ki no'o nakiriopa aamo ku'iwao, no'o aamo wiskuiame maaena eemea? ¹⁷ Ka'íí, ki wa'atepua. ¡Naakonakosa no'o uhjurariaa wa'a, aamo wisikuaka itanekamepua itapitikosa? ¹⁸ Tiitooi piirechi ahjama no'o uhjurariaa, ¿wisikuekosa aamo itanekamepua ku'iwa?

¹⁹ ¿Taamo aamo wihkuekame maaenakosa eemea, neipa epeche weeka itanariapa? Kiisi wa'a e'rane teemea. Yooma taamo nokariaopua, chaachapariaopua tiameo, yooma Apoe Riosi ne'niachi ikitiamepua, te'ta Riosie Weratiamechi, te'teriamechitia. Yooma taamo yoorariaa, aamokamera epeche aamo Riosichi utewarepamichio, noonowitiame puuua. ²⁰ Nape seewenania wa'a

no'o eenioio, seenekachioi ki yoomahka kaawe te'tereniaopua, no'o aamo te'terejeriachitiaopua. Seewiame neeee aamoo, tísia no'o aamo yoojoramia amochi enameko, erakomiao. Seenekachio eemea wa'a erakomapua, weeka itapiti ahpo wenejniame te'teriapa, i'kachitia: ahpo aamo nekamucheniamie aaata itapiti epeche tiiopua wa'achi teerenarewa, ahpo nekakoniame, ahpochiche inataniame, ki kaaweruma naewaniame aaatachao, ki kaawe iintorio tuuwame, ahpo weruma uuyame, wa'a tiopachio ki Riosi nakiyachitia tahpitika nokiwame. ²¹ Seewenania tiame aamoo, pu'ka ki'yami o'inia kiisi kaawe aamo nokaka mochitoriao, ki yoomahka aamo katewetiamie teimiaopua Riosichio. Wa'a te'teriame aamo tewisaania, tísia suuwe aamo erapamania Riosichio, neeee tísia kaawe aamo nayewakamekapa no'o oiriacchiamio. Soparame tehpe iinueme eemeapa aamo ka'karuma enepamiaopua, yooma iinya aamo nokayaopua toaká, ki ka'karuma pahkotaka nawajiwaopua, ihtaoi suwepori nokiwameoioopua tiámé.

Paoro kajuyachi tuuyewa teepotari tiame

13 Ihji wa'a no'o enamiachio, paisa simiyamechipua. Pe erei katewiamechitia, paika nakiyame pichiwatameo, wa'achitia teeremerikate neeeai, wa'a asisaa. ² Wa'a aamo cheekame neeeeapa, oosa oyaiopua wa'ao, eenechi wa'a eenai, ki teesa utewaeme terimeriko. Ehpeoi, eenechi wa'a chiiamenia, yooma pu'ka pukeri o'inia iinya noonokame tatakorikao, yooma pu'ka neipa tatakorikameoi tiameo, ki nu'uti terimanía pu'kao. ³ Waikapa noochi tetewimeri eemea, no'oo te'ta Eesusi Riosie Weratiamee weratiamekopua, wa'a tiiapa neeee, Riosie Weratiamechitia, aamo utewaeme terimanía, pu'ka Riosie Weratiame ahpo terimiao, noochi kahtiamekopa. ⁴ Eesusia wiroriameka teerekameaipua meriniaio, te'ta ki nu'uti utewariemeai wa'a teerekamepua. Pukaepa pukae te'ta utewarie eenechi ahjakame Eesusia, ahpo wa'api te'ta Riosi utewarie. Wa'achitia teeme Eesusie ajawatiamea, weeka itapiti aiwaka nokisiameai, te'ta Riosi utewarie ku'isiniame teemea, anachaka nokisimichiopua Riosi Taanarachi simiyame aamo masitekao.

⁵ Kaawe ne'nepuapua amochio, aatia ttiarepua amochio, pichiwa Eesusichi paparamekoopua aamoo. ¿Ki nane'riame eemea Riosie Weratiameo, amochi yasitoamekopua, te'ta pichiwa Eesusichi paparame enetioopua? ⁶ Taamooi eemea ka'karuma taamo tetewisaa, kaawe enemiipua, te'ta pichiwa Eesusichi paparamekoopua. ⁷ Teemea eepi aamowichio itayamepua Riosichio, ki tatakorichi ruhjimichiopua aamoo. Teemea kiisi taamokamera ka'karuma te'ta tetewijeramepua, Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame taamo aamo masitekamekapao, ohso kaawe aamokamera, te'ta ka'karuma

tetewijerame teemea Riosichi te'teretowao, pe'yachi aaata wahjachio taamoo, taamo wiskuameko teewamekoi.⁸ Wa'a chaachapame ki pichiwai wa'a chaachapamepua, taamoo, te'ta Riosi pichiwarichi chiia, mochitoamekopapua. Wa'a te'tiame teemea, ka'chitia aaata wihkueme te'tiame teemea, ki teesa Riosichi iyoriamekapa.⁹ Wa'a te'tiapa teemea kaawe erakoame tamochio, aaata wahjachio no'o nanarichi tiiao, tesiwe e'reka no'o tetewamekoio, teeme aamo masiteriao epeche pewatiame enepariopua Riosichio, tisia pukachi aamo paparaopua. Wa'a aamo te'terepamichoopua teemea, senepi taawechi epeche epecheche Riosichi itakame teemea Riosichio.¹⁰ Pukaepa ki wa'a kahtiaionia pehjio, utewaeme cheeka aamowichio iyotenania, wa'atiaonia, wa'a no'o enasoopua, kihta no'o cheemichiopua itapiti utewaemeo. Neeea no'o Paamira Eesusieo, aamo Riosichi te'terewakamera te'ta pepenitemichio, weratiamenia, ki aaata aamo pihtunamichoopua, itapitiahka amochi eina teeretekao, aamo Eesusichi kaawe te'terepuao.

¹¹ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, i'ka no'o kajuyachiopua iyotiao, kaawe eratojeraninia aamoo, ahkasi ahsepari ka'karuma enepachiopua Riosichio, epeche epecheche pewatiame enepaka. No'o aamo tuuyeriachiche inatatopuapua, kaawe aamo, ahpo nakika mochitoka, napatika tiiame. Ta'iria mochitomitia eemea, kihta a'chi erakoka iikachio. Wa'a teeka mochitosaa eemea, Riosi nakiyachitia, amochi teetomeri eemea, ta'iria yasiwa iikachiopua tiame.¹² Ahkaoi aamo teepotiaio Riosichi te'teriamea, aamo koorepaka teepotepuapua ti'tjoea, ooweru enesaa ahpo chuchukaoi.¹³ Yooma Riosichi piipakame no'o ahjama mochikamea, aamo teepotenapua tiame, yooma aamoopua, Riosichi poponiwaopua pipiniwaopua tiame. Wa'a te'terepuapua naaju.

¹⁴ Neeea amochio, Eesusi Riosie Weratiameo, ahpo te'ta kaawerumari teerejerenania amochio. Eemeopua tiame taamo Noonoo Riosi nakira, amochi teetoka, ohjoejeraninia, amochi teeretokapua tiameo, Riosi Riosiwario. Wa'a te'teretosa eemea, tisia kaawe enema eemea.

Wa'asi kajuyamenia i'ka no'o iyotiao. Weruma cheriwema naaju wa'asio.